

Patricio Pron

*De ziel van mijn vader klimt
omhoog in de regen*

Uit het Spaans vertaald door Arieke Kroes

MEULENHOF

De vertaalster kreeg voor deze vertaling een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Werk uitgeven in het kader van 'Sur', het programma voor het stimuleren van vertalingen van het ministerie van Buitenlandse Betrekkingen en Geloofszaken van de Argentijnse Republiek.

Obra editada en el marco del Programa 'Sur' de Apoyo a las Traducciones del Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto de la República Argentina.

ISBN 978-90-290-8808-4

ISBN 978-94-602-3923-6 (e-boek)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *El espíritu de mis padres sigue subiendo en la lluvia*

Oorspronkelijke uitgever: Random House Mondadori, S.A., Barcelona

Omslag: DPS Design & Prepress Services, Amsterdam

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2011 Patricio Pron

© 2014 voor de Nederlandse taal Arieke Kroes en Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*They are murdering all the young men.
For half a century now, every day,
They have hunted them down and killed them.
They are killing them now. At this minute, all over the world,
They are killing the young men.
They know ten thousand ways to kill them.
Every year they invent new ones.*

Ze vermoorden alle jonge mannen.
Al een halve eeuw lang, elke dag,
Worden ze vervolgd en vermoord.
Ook nu. Op dit moment worden er op de hele wereld
Jonge mannen vermoord.
Ze kennen tienduizend manieren om ze te doden.
Elk jaar bedenken ze weer nieuwe.

KENNETH REXROTH

‘Thou Shalt Not Kill: A Memorial for Dylan Thomas’

I

'[...] the true story of what I saw and how I saw it [...] which is after all the only thing I've got to offer.'

[(...) het waargebeurde verhaal over de dingen die ik heb gezien en hoe ik ze zag (...) wat uiteindelijk het enige is wat ik te bieden heb.]

JACK KEROUAC

In de acht jaar tussen maart of april 2000 en augustus 2008, waarin ik reisde, artikelen schreef en in Duitsland woonde, raakte ik door het gebruik van bepaalde medicijnen mijn geheugen bijna geheel kwijt, waardoor de herinnering aan die jaren – in elk geval aan zo'n vijftien negentig maanden daarvan – nogal onnauwkeurig en abstract is: ik herinner me de kamers van twee huizen waar ik heb gewoond, ik weet nog dat de sneeuw mijn schoenen binnendrong als ik me met moeite een weg baande van de deur van een van die huizen naar de straat, ik weet nog dat ik later zout strooide waarna de sneeuw bruin kleurde en begon te smelten, ik herinner me de praktijkgang van de psychiater die me behandelde maar niet zijn naam, en ook niet hoe ik aan hem kwam. Hij was enigszins kaland en hij woog me elke keer dat ik op zijn spreekuur kwam, één keer in de maand of zo. Dan vroeg hij hoe het met me ging, zette me op de weegschaal en gaf me nieuwe pillen. Toen ik een paar jaar nadat ik uit die Duitse stad vertrokken was, terugkeerde, legde ik opnieuw de weg naar de praktijk van die psychiater af en las zijn naam op het bordje naast de bellen van het huis, maar zijn naam was enkel een naam en maakte niet duidelijk waarom ik hem destijds had bezocht en waarom hij me elke keer had gewogen, noch hoe het kwam dat ik mijn geheugen zomaar door het putje had laten spoelen; die keer zei ik tegen mezelf dat ik zou kunnen aanbellen om hem te vragen waarom ik naar hem toe was gegaan en wat er in die jaren met mij aan de hand was geweest, maar toen

bedacht ik dat ik eerst een afspraak had moeten maken, dat de psychiater toch niet meer zou weten wie ik was, en dat ik bovendien niet echt nieuwsgierig ben naar mezelf. Misschien wil een zoon van mij op een dag weten wie zijn vader was en wat hij die acht jaar lang in Duitsland deed; die reist dan naar de stad en loopt daar rond, en wie weet komt hij dan, op zijn vaders aanwijzingen, bij de psychiatrische praktijk en zoekt hij het allemaal uit. Op een gegeven moment, denk ik, hebben kinderen de behoefte te weten wie hun ouders waren, en dan gaan ze op onderzoek uit. Kinderen zijn de detectives van hun ouders, die hen op de wereld zetten in de hoop dat zij op een dag bij hen zullen terugkomen met hun eigen verhaal, dat ze alleen op die manier kunnen begrijpen. Ze zijn geen rechters, aangezien ze niet echt onpartijdig zijn bij het vellen van een oordeel over ouders aan wie ze alles, inclusief het leven, te danken hebben, maar ze kunnen wel proberen hun geschiedenis te ordenen, de betekenis te reconstrueren die door de opeenstapeling van de min of meer triviale gebeurtenissen van het leven verdwenen lijkt, om die geschiedenis daarna te beschermen en in de herinnering te laten voortleven. Kinderen zijn de politie van hun ouders, maar ik heb het niet zo op de politie. Die heeft mijn familie nooit erg netjes behandeld.

2

Aan het eind van die periode, in augustus 2008, werd mijn vader ziek. Op een dag, waarschijnlijk haar verjaar-

dag, belde ik mijn grootmoeder van vaderskant. Ze zei dat ik me niet ongerust moest maken, dat mijn vader alleen voor een routineonderzoek naar het ziekenhuis was gebracht. Ik vroeg wat ze bedoelde. Gewoon een routineonderzoek, niets bijzonders, antwoordde mijn grootmoeder, ik weet ook niet waarom het wat langer duurt, maar het is niets ernstigs. Ik vroeg haar hoe lang mijn vader al in het ziekenhuis lag. Een dag of twee, drie, antwoordde ze. Toen ik had opgehangen, belde ik naar het huis van mijn ouders. Daar was niemand. Daarna belde ik mijn zus, die opnam met een stem die uit het diepst der tijden leek te komen, zoals de stem van iedereen zou klinken die op een ziekenhuisgang op nieuws heeft zitten wachten, een stem waarin slaperigheid, vermoeidheid en wanhoop doorklinken. We wilden je niet ongerust maken, zei mijn zus. Wat is er aan de hand, vroeg ik. Tja, antwoordde mijn zus, het is een beetje te ingewikkeld om het je zo te vertellen. Mag ik hem even spreken, vroeg ik. Nee, hij kan niet praten, antwoordde zij. Ik kom eraan, zei ik, en ik hing op.

4

Mijn vader en ik hadden elkaar al een poos niet gesproken. Dat was niets persoonlijks; ik had gewoon geen telefoon bij de hand wanneer ik met hem wilde praten, en hij kon me nergens bereiken als hij me eens wilde bellen. Een paar maanden voor hij ziek werd, had ik de kamer opgezegd die ik in die Duitse stad huurde, om

bij mensen die ik kende op de bank te gaan slapen. Ik deed dat niet omdat ik geen geld had maar vanwege de verantwoordelijkheid die wegvalt als je geen huis of verplichtingen hebt, als je in zekere zin alles achter je laat. En het was eigenlijk best oké, maar het probleem is dat je niet te veel spullen moet hebben als je zo leeft, vandaar dat ik stukje bij beetje mijn boeken wegdeed en de weinige dingen die ik in Duitsland had gekocht, evenals mijn kleren; ik hield alleen een paar overhemden, omdat ik ontdekte dat een schoon overhemd deuren kan openen als je nergens terecht kunt. Ik waste ze altijd op de hand als ik 's morgens in een van die huizen onder de douche stond, en daarna liet ik ze drogen in een bibliotheekkluisje op de letterenfaculteit van de universiteit waar ik werkte, of op het gras in een park waar ik de tijd placht te doden voor ik de gastvrijheid en het gezelschap van de bezitter of bezitster van een of andere bank opzocht. Ik was slechts op doorreis.

5

Soms kon ik niet slapen; wanneer dat het geval was, stond ik op van de bank en liep naar de boekenkast van mijn gastheer of -vrouw, die elke keer anders was maar die zich ook altijd, zonder uitzondering, naast de bank bevond, alsof je alleen zou kunnen lezen op dat immer ongemakkelijke meubelstuk waarop je nooit echt languit kunt liggen, terwijl je er ook niet heel lekker op zit. Als ik dan naar de boeken stond te kijken, be kroop me al-

tijd de gedachte dat ik ooit het ene na het andere had gelezen, zonder te kunnen stoppen, maar dat ze me nu totaal niet interesseerden. Op die planken stonden bijna nooit boeken van de dode schrijvers die ik ooit had gelezen, toen ik een arme jongen was in een arme wijk van een arme stad in een arm land en alles had willen doen om maar bij die denkbeeldige republiek te horen waarvan zij deel uitmaakten, een republiek zonder duidelijke grenzen, waar schrijvers hun boeken schreven in New York of in Londen, in Berlijn of Buenos Aires, en die tegelijkertijd losstond van de wereld. Ik had zoals zij willen worden, en van dat verlangen en de bijbehorende vastberadenheid getuigden nu alleen nog die reis naar Duitsland – het land waar de schrijvers door wie ik het meest geboeid was, hadden gewoond, waren gestorven, en vooral, hadden geschreven, en een handjevol boeken, die tot een literatuur behoorden waaraan ik tevergeefs had getracht te ontsnappen; een literatuur als de nachtmerrrie van een zieltogende schrijver, of beter gezegd: van een zieltogende Argentijnse schrijver zonder enig talent – voor alle duidelijkheid: ik heb het niet over de auteur van *De Aleph*, om wie wij allemaal onvermijdelijk heen cirkelen, maar eerder over de auteur van *Over helden en graven*, iemand die zijn hele leven dacht getalenteerd en belangrijk en van een onberispelijke moraal te zijn, en die zich aan het eind van zijn leven realiseert dat hij geen enkel talent bezat en dat hij zich belachelijk heeft gemaakt, en die zich dan beschaamd herinnert dat hij met dictators heeft geluncht en wenst dat de literatuur van zijn land op hetzelfde niveau staat als zijn trieste oeuvre, zodat zijn

werk zelfs één of twee epigonen krijgt en niet voor niets is geschreven. Nou goed, ik had dus deel uitgemaakt van die literatuur en elke keer dat ik daaraan dacht, was het alsof er in mijn hoofd een oude man Tornado, tornado! schreeuwde als aankondiging van het naderende einde der tijden, net als in een Mexicaanse film die ik een keer had gezien; maar de naderende tijden waren blijven naderen en ik had me alleen maar kunnen vastgrijpen aan de paar boomstammen die in de storm overeind bleven door te stoppen met schrijven, door helemaal te stoppen met schrijven en lezen en door in te zien wát boeken in werkelijkheid waren: de enige plek die ik ooit mijn thuis had kunnen noemen, maar volslagen onbekenden tijdens die periode van pillen en levendige dromen waarin ik niet meer wist, en het me ook niets meer kon schelen, wat een thuis verdomme was.

6

Toen ik klein was, had ik mijn moeder een keer gevraagd of ze speelgoed voor me wilde kopen dat – maar dat wist ik toen niet – uit Duitsland kwam en dat werd gemaakt in de buurt van een plaats waar ik in de toekomst zou gaan wonen. In de doos zaten een volwassen vrouw, een boodschappenkarretje, twee jongetjes, een meisje en een hond, maar er was geen volwassen man bij, en dus was het als gezin, aangenomen dat het dat moest voorstellen, incompleet. Ik besepte het destijds natuurlijk niet, maar ik had gewild dat mijn moeder me een gezin gaf,

al was het maar van speelgoed, en mijn moeder had me slechts een incompleet gezin kunnen geven, een gezin zonder vader, nóg een gezin dat aan de elementen was overgeleverd. Toen had ik maar een Romeinse soldaat gepakt, zijn wapenrusting afgedaan en van hem de vader van dat speelgoedgezin gemaakt, maar vervolgens wist ik niet wat ik moest spelen, ik had geen flauw idee wat voor dingen gezinnen deden, en het gezin dat mijn moeder me had gegeven, belandde achter in een kast, vijf figuurtjes die elkaar aankeken en wellicht hun poppenschouders ophaalden omdat ze niet wisten hoe ze hun rol moesten spelen, alsof ze een antieke beschaving moesten uitbeelden voordat de monumenten en steden van die beschaving door archeologen waren opgegraven en zonder dat haar taal ooit was ontcijferd.

7

Er was ons, mijn ouders, mijn broer en zus en mij, iets overkomen waardoor ik nooit had geweten wat een thuis of een gezin was, ook al leek alles erop te wijzen dat ik beide had gehad. In het verleden had ik vaak geprobeerd te begrijpen wat het was geweest, maar toen, daar in Duitsland, was ik daarmee opgehouden, zoals iemand de verminkingen accepteert die hij heeft opgelopen bij een auto-ongeluk waarvan hij zich niets meer herinnert. Ooit hadden mijn ouders en ik zo'n ongeluk gehad: iets had onze weg gekruist en onze auto was een paar keer over de kop geslagen en van de weg geraakt, en nu liepen